

27 Ιανουαρίου 2020

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος και η ιεραποστολή στους ειδωλολάτρες

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Αγ. Ιωάννης Χρυσόστομος / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#)

Ο απόστολος Παύλος υπαγορεύει στον άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο την ερμηνεία των επιστολών του. Εικόνα του αγιογραφείου της Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος ήταν ζηλωτής του ευαγγελισμού των απίστων, τόσο των ειδωλολατρών όσο και των αιρετικών, ποθούσε τη σωτηρία όλων των ανθρώπων. Ως αρχιεπίσκοπος ο ιερός Χρυσόστομος ανέπτυξε ένα πρωτοποριακό ιεραποστολικό έργο, που χαρακτηρίζεται από ευρύτητα, μεθοδικότητα, δυναμισμό και ρεαλισμό. Αφού συγκρότησε, λοιπόν, ένα επιτελείο από αφοσιωμένους συνεργάτες και συνεργάτριες επιδόθηκε με ζήλο στο έργο της ιεραποστολής τόσο ανάμεσα στους ειδωλολατρικούς πληθυσμούς της αυτοκρατορίας όσο και στα

γειτονικά της αλλόδοξα έθνη, έργο που δεν εγκατέλειψε ούτε στα χαλεπά χρόνια της εξορίας και των δοκιμασιών του (404-407).

1. Ευαγγελισμός των Γότθων

Οι Γότθοι στα τέλη του 2ου αι. εγκαταστάθηκαν ανάμεσα στους ποταμούς Ντον και Δούναβη. Κάτω από την πίεση των Ούννων, αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν μαζικά τη χώρα τους εγκατασταθηκαν στη Θράκη αλλά και στην ευρύτερη Βαλκανική, καθώς και στη Μικρά Ασία καλλιεργώντας τη γη και προσφέροντας στρατιωτικές υπηρεσίες στο Βυζάντιο.

Η χριστιανική πίστη διαδόθηκε νωρίς ανάμεσα στους Γότθους, αρχικά από τους Χριστιανούς που αιχμαλώτισαν στα μέσα του 3ου αι. και ύστερα από τον Μ. Κωνσταντίνο. Ο ιερός Χρυσόστομος ανέλαβε διμέτωπο ιεραποστολικό αγώνα για τη μεταστροφή τόσο των Αρειανών όσο και των ειδωλολατρών Γότθων στην ορθόδοξη πίστη. Για τους Γότθους της Κριμαίας χειροτόνησε επίσκοπο τον «θαυμάσιο» Ουνίλα, ο οποίος έπειτα από λίγα χρόνια «κοιμήθηκε, αφού κατόρθωσε πολλά και μεγάλα». Χειροτόνησε, υστέρα από κατάλληλη εκπαίδευση, και άλλους Γότθους σε κατώτερους βαθμούς ιεροσύνης, οι όποιοι ανέλαβαν τη διαποίμανση των ομοεθνών τους Χριστιανών. Έχοντας μάθει, μάλιστα, την ελληνική γλώσσα, μετέφραζαν αγιογραφικά και λατρευτικά κείμενα στη γοθτική υπό την καθοδήγηση του ίδιου του Χρυσοστόμου. Ο ιεράρχης μερίμνησε, επίσης, για την ίδρυση γοθτικού μοναστικού τάγματος στον αγρό του Προμώτου, το οποίο ασχολήθηκε με την εκπόνηση μεταφράσεων εκκλησιαστικών κειμένων, Στις εκβολές του Ίστρου ίδρυσε άλλο ένα γοθτικό μοναστήρι, που έγινε κέντρο ευαγγελισμού της περιοχής. Στους Ορθόδοξους Γότθους, που ζούσαν στην Κωνσταντινούπολη, ο αρχιεπίσκοπος παραχώρησε μια εκκλησία, όπου η λατρεία γινόταν στα γοθτικά. Την εκκλησία αυτή επισκεπτόταν συχνά και ο ίδιος. Μιλούσε στο εκκλησίασμα χρησιμοποιώντας μεταφραστή και κατόρθωσε να μεταστρέψει στην Ορθοδοξία πολυάριθμους Αρειανούς Γότθους.

2. Ευαγγελισμός των Φοινίκων

Γύρω στα 400 ο Χρυσόστομος, μαθαίνοντας ότι στη Φοινίκη, η ειδωλολατρία ανθούσε, έστειλε εκεί ως ιεραποστόλους «ασκητές που φλογίζονταν από θείο ζήλο». Τον Αύγουστο του 404, καθώς ταξίδευε άρρωστος, με συνεχή πυρετό, προς τον μακρινό τόπο της εξορίας του, την Κουκουσό της Αρμενίας, έστειλε από τη Νίκαια μια επιστολή στον πρεσβύτερο Κωνσταντίνο, ηγετικό στέλεχος της

Φοινικικής Εκκλησίας. Η επιστολή αυτή αποτελεί κειμήλιο πολύτιμο για την ιστορία και τη θεωρία της ιεραποστολής. «...Αναχωρώντας από τη Νίκαια», του γράφει, «στέλνω στην ευσέβεια σου τούτο το γράμμα και σε παρακαλώ γι' αυτό που ποτέ δεν έπαψα να σε παρακαλώ: Μη σταματήσεις να κάνεις το χρέος σου για την ιεραποστολή που εξαρχής ανέλαβες, έστω κι αν γίνει βαρύτερος ο χειμώνας του διωγμού, που επικρατεί εκεί, έστω κι αν γίνουν μεγαλύτερα τα κύματα των δεινών· εννοώ το χρέος σου ν' αγωνιστείς για την κατάλυση της ειδωλολατρίας, για την ανέγερση εκκλησιών, για την καλλιέργεια ψυχών. Μη λυγίσεις από τις δυσκολίες. Ο καλός καπετάνιος δεν παρατάει το πηδάλιο, όταν δει τη θάλασσα ν' αγριεύει και να φουσκώνει. Και ο καλός γιατρός δεν αφήνει τον άρρωστο αβοήθητο, όταν τον δει να καταβάλλεται από την ασθένεια. Αντίθετα, μάλιστα, τότε πολύ περισσότερο θα χρησιμοποιήσει ο καθένας τους όλη του τη γνώση και επιτηδειότητα, για ν' αποτρέψει τον κίνδυνο. Κι εσύ, λοιπόν, κύριε μου εντιμότετε και ευλαβέστατε, δείξε τώρα πολύ ζήλο. Μη λιποψυχείς από τα δυσάρεστα γεγονότα. Γιατί όχι μόνο δεν πρόκειται να δώσουμε λόγο στον Θεό για τα δεινά που μας προξενούν οι άλλοι, αλλά και θα αμειφθούμε για την υπομονή μας. Αν, όμως, δεν κάνουμε το χρέος μας, αλλά αμελήσουμε, δεν πρόκειται να σταθεί σαν δικαιολογία για την αμέλειά μας η οποιαδήποτε δυσχέρεια. Κλεισμένος στη φυλακή, και μάλιστα δεμένος στο βασανιστικό ξύλο, ήταν ο απόστολος Παύλος, αλλά κι εκεί έκανε το καθήκον του. Το ίδιο και ο προφήτης Ιωνάς στην κοιλιά του θαλάσσιου κήτους, καθώς και οι Τρεις Παίδες μέσα στο καμίνι, όπου τους έριξαν. Κανένας τους δεν έγινε ράθυμος από τις δυσκολίες. Αυτά, λοιπόν, φέρνοντας στον νου σου, κύριε μου, μην πάψεις να φροντίζεις για τις ανάγκες των Εκκλησιών της Φοινίκης, της Αραβίας και όλης της Ανατολής. Όσο πιά ανυποχώρητα κάνεις το καθήκον σου, παρ' όλα τα εμπόδια που συναντάς, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η αμοιβή σου. Και μη διστάζεις να μου γράφεις συχνά-πυκνά. Γιατί, όπως έμαθα τώρα, έδωσαν διαταγή να εξοριστώ όχι στη Σεβάστεια, αλλά στην Κουκουσό, όπου θα σου είναι πολύ εύκολο να μου στέλνεις γράμματα. Να μου γράφεις, λοιπόν, πόσοι ναοί χτίστηκαν μέσα σ' ένα χρόνο και ποιοί ιεραπόστολοι ήρθαν στη Φοινίκη και αν έχει σημειωθεί πρόοδος στην ιεραποστολή. Εδώ στη Νίκαια βρήκα κι έναν έγκλειστο μοναχό, που τον έπεισα να έρθει κοντά σου. Μόλις φτάσει στη Φοινίκη, ειδοποίησε με... Ιδιαίτερα να παρακαλάς όσους είναι άνθρωποι του Θεού, να προσεύχονται θερμά και αδιάλειπτα, ώστε να σταματήσει η τρικυμία που απειλεί όλη την οικουμένη. Γιατί ανυπόφορες δοκιμασίες βρήκαν τις πόλεις και τις Εκκλησίες τόσο της Ασίας όσο και άλλων περιοχών...». Στη Φοινίκη έστειλε ο άγιος και κάποιον ευλαβέστατο πρεσβύτερο Ιωάννη, όπως μαθαίνουμε από ωραιότατη παραινετική επιστολή του προς τους ιεραποστόλους. Προτρέποντας κι έναν άλλο πρεσβύτερο, τον Ρουφίνο, να τρέξει στη Φοινίκη για την ενίσχυση του θείου έργου, ο μεγάλος εξόριστος έγραφε: «Έμαθα ότι στη Φοινίκη οι

ειδωλόατρες σήκωσαν πάλι διωγμό, και μάλιστα άγριο, εναντίον των Χριστιανών, και ότι από τους ιεραποστόλους μοναχούς άλλοι πληγώθηκαν και άλλοι θανατώθηκαν. Γι' αυτό σε προτρέπω ένθερμα να φύγεις το γρηγορότερο και να πας στη Φοινίκη, για να προστεθείς στην ομάδα των ιεραποστόλων. Γνωρίζω καλά ότι και με την εμφάνισή σου μόνο θα κατατροπώσεις τους αντιπάλους, χρησιμοποιώντας ως όπλα την προσευχή σου, την ευθύτητά σου, την καρτερία σου και τη γνωστή γενναιότητά σου. Έτσι, και τη μανία των ειδωλολατρών θα σταματήσεις και τους Χριστιανούς θα εμψυχώσεις και πολλά άλλα καλά θα κάνεις. Μην αργείς, λοιπόν, και μην αναβάλλεις την αναχώρηση σου. Ξεκίνα όσο πιό σύντομα μπορείς». Σ' έναν άλλο ιεραπόστολο, τον πρεσβύτερο Γερόντιο, ο οποίος για λόγους υγείας και διάφορες άλλες δυσκολίες είχε αναγκαστεί να αποσυρθεί πρόσκαιρα από την ενεργή δράση, έγραφε: «... Πολύ περισσότερο τώρα πρέπει να κάνεις και να υποφέρεις τα πάντα, ώστε να μην αφήσεις έρημο τον καλό σου πνευματικό αγρό, μήτε ν' αφήσεις να καταστραφεί τίποτε απ' όσα μέχρι σήμερα έχουν κατορθωθεί... Αφού, μάλιστα, προτρέψεις και άλλους ν' αναλάβουν μαζί σου αυτό το σπουδαίο έργο, να πάτε στη Φοινίκη όσο πιό γρήγορα μπορείτε.

..» Για την αποστολή νέων εργατών στον ιεραποστολικό αγρό της Φοινίκης, ο άγιος ήρθε σε επικοινωνία και με τους μοναχούς της Μονής του Αγίου Πουβλίου στο Ζεύγμα, κοντά στον ποταμό Ευφράτη, στην οποία εγκαταβίωναν Έλληνες και Σύροι. Το μοναστήρι εκείνο είχε δύο χωριστούς περιβόλους, δύο ηγουμένους, Έλυνα και Σύρο, και μία εκκλησία, όπου η θεία λατρεία γινόταν και στις δύο γλώσσες. Ο Χρυσόστομος έγραψε στους ηγουμένους, ζητώντας τους να ενισχύσουν με μοναχούς το ιεραποστολικό τάγμα της Φοινίκης. Και το πέτυχε. Ένας από τους μοναχούς που στάλθηκαν, ο Νικόλαος, που ήταν και ιερέας, με την ικανότητα και τον ενθουσιασμό του αναδείχθηκε σ' ένα από τα πιό δραστήρια στελέχη της φοινικικής ιεραποστολής.

«Η επιτυχημένη διεξαγωγή του ευαγγελισμού της Φοινίκης», παρατηρεί εύστοχα ο αρχιμ. Γεώργιος Γρηγοριάτης, «μας υποδεικνύει τους απαραίτητους όρους για την επιτυχία κάθε παρόμοιας αποστολής. Πρώτος όρος είναι η ύπαρξη θερμού εκκλησιαστικού άνδρα, όπως ο Χρυσόστομος, για να διεγείρει, να εμπνέει και να κατευθύνει τους ανθρώπους και το έργο. Δεύτερος όρος είναι η οργάνωση και η οικονομική υποστήριξη του έργου. Και τρίτος όρος είναι η εξεύρεση των κατάλληλων ανθρώπων, και μάλιστα των μοναχών, και Η συνεχής ενίσχυση και αναζωπύρωση του ζήλου τους. Οι τρεις αυτοί όροι πιστεύουμε πως είναι και σήμερα απαραίτητοι για την ευόδωση των ιεραποστολικών σχεδίων της Εκκλησίας μας».

3. Ευαγγελισμός των Σκυθών

Το ιεραποστολικό ενδιαφέρον του Χρυσοστόμου έφτασε ως τη μακρινή Σκυθία. Οι Σκύθες ζούσαν νομαδικά πάνω από την Κριμαία και βόρεια από τον ποταμό Ιστρο. Τα πρώτα σπέρματα του Χριστιανισμού τα δέχτηκαν από τους κατοίκους της Καππαδοκίας που πήγαιναν στη Σκυθία είτε αυτόβουλα, για να επισκεφθούν Καππαδόκες μετανάστες, είτε ως απεσταλμένοι της Εκκλησίας, για να ενισχύσουν τους Χριστιανούς που καταδιώκονταν εκεί. Για τον συστηματικό ευαγγελισμό των Σκυθών, όμως, ενδιαφέρθηκε ο Χρυσόστομος, ο οποίος αναζήτησε άνδρες που ποθούσαν να μιμηθούν την αποστολική φιλοπονία, και τους έστειλε εκεί. Η προσπάθεια των ιεραποστόλων φαίνεται πως στεφανώθηκε με επιτυχία. Τέσσερις σχεδόν αιώνες αργότερα, ο Μέγας Φώτιος, εγκωμιάζοντας τον Χρυσόστομο, θα πει ότι «συγγενεύει με τους αγίους αποστόλους», επειδή «πρώτος έστησε χριστιανικά θυσιαστήρια ανάμεσα στους αμαξόβιους Σκύθες».

4. Ευαγγελισμός των Περσών, Κελτών, Αρμενίων, Κιλικών και Αράβων

Πόθος ιερός του μεγαλόπνοου ιεράρχη ήταν και ο εκχριστιανισμός των ειδωλολατρών Περσών. Μετά τον εξηντάχρονο (339-399) ανελέητο διωγμό των Χριστιανών της Περσίας από τον βασιλιά της χώρας Σαπώρ (310-379) και τους διαδόχους του, διωγμό που είχε ως αποτέλεσμα τη διάλυση της Περσικής Εκκλησίας, στο θρόνο ανέβηκε ο διαλλακτικός Ισδιγέρδης Α' (399-420). Ο Χρυσόστομος φρόντισε να επωφεληθεί αμέσως από την ευνοϊκή αλλαγή. Το 400, λοιπόν, έστειλε στην Περσία τον ικανό επίσκοπο Μαρτυροπόλεως Μαρουθά, παλαιό φίλο του, ο οποίος κατόρθωσε να κερδίσει την εμπιστοσύνη του Ισδιγέρδη, να ανασυγκροτήσει την ιεραρχία της Περσικής Εκκλησίας και να οικοδομήσει νέους ναούς. Ο άγιος Ιωάννης έδειχνε αδιάπτωτο ενδιαφέρον για τις εκεί εξελίξεις και παρακολουθούσε άγρυπνα τις ενέργειες του Μαρουθά.